

АНАЛІЗ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Сухорукова А. Л., канд. наук з держ. упр., Агафонов А. О., здобувач вищої освіти, Миколаївський національний аграрний університет

В умовах ринкової економіки головною метою для кожного підприємства є отримання прибутку. Одним із найважливіших способів збільшення прибутку на будь-якому підприємстві є зменшення його операційних витрат. Науковці сходяться у поглядах (А.Д. Шеремет, С.В. Калабухова, І.Д. Лазаришина та інші) на важливості таких основних принципів економічного аналізу (операційних витрат), як: ефективність (економічність), конкретність, комплексність, науковість, об'єктивність, оперативність, періодичність, системність. Тож, досліджуючи різноманітні наукові роботи, можна сказати, що саме аналіз операційних витрат найбільш доцільно характеризує ефективність використання ресурсів і найбільш точно визначає рентабельність діяльності.

Відповідно до П(С)БО 16 «Витрати»: «Витрати - це зменшення економічних вигод у вигляді вибуття активів або збільшення зобов'язань, які призводять до зменшення власного капіталу» [1].

На думку Мних Є.В., операційні витрати є основною складовою витрат підприємства. До них входять: виробнича собівартість реалізованої продукції, адміністративні витрати, витрати на збут, інші операційні витрати.

До виробничої собівартості включають: прямі матеріальні витрати, прямі витрати на оплату праці, інші прямі витрати.

До складу прямих матеріальних витрат включається вартість сировини та основних матеріалів, що утворюють основу об'єкта витрат, у тому числі купівельних напівфабрикатів та комплектуючих виробів, допоміжних та інших матеріалів, які можуть бути безпосередньо віднесені до цього об'єкта витрат.

До складу прямих витрат на оплату праці включаються заробітна плата та інші виплати робітникам, зайнятим у виробництві продукції, виконанні робіт або наданні послуг, які можуть бути безпосередньо віднесені до конкретного об'єкта витрат.

До складу інших прямих витрат включаються всі інші виробничі витрати, які можуть бути безпосередньо віднесені до конкретного об'єкта витрат, зокрема відрахування на соціальні заходи, орендна плата за земельні ділянки, амортизація, вартість придбаних послуг, прямо пов'язаних з виробництвом продукції, виконанням робіт, наданням послуг, втрати від браку, які складаються з вартості остаточно забракованої з технологічних причин продукції (виробів, вузлів, напівфабрикатів), зменшеної на її справедливую вартість, та витрат на виправлення такого технічного неминучого браку тощо.

До адміністративних витрат на підприємстві належать:

а) загальні корпоративні витрати (організаційні витрати, витрати на проведення річних зборів, представницькі витрати тощо);

б) амортизація та витрати на утримання основних засобів, інших матеріальних необоротних активів загальногосподарського використання;

в) витрати на службові відрядження та інші витрати апарату управління;

г) винагороди за професійні послуги (юридичні, аудиторські, з оцінки майна тощо);

д) витрати на зв'язок (поштові, телеграфні, телефонні тощо);

е) податки, збори та інші передбачені законодавством обов'язкові платежі (крім податків, зборів та обов'язкових платежів, які включаються до виробничої собівартості продукції, робіт, послуг);

є) плата за розрахунково-касове обслуговування та інші послуги банків;

ж) інші витрати загальногосподарського призначення:

– послуги Інтернет;

– обслуговування комп'ютерних програм;

– передплата періодичних видань;

– придбання друкованої продукції (нормативно-правові акти, бланки);

– витрати на канцелярське приладдя.

Витрати на збут включають:

а) оплату праці та комісійні винагороди продавцям, торговим агентам і працівникам підрозділів, які забезпечують збут;

б) витрати на рекламу та дослідження ринку (маркетинг);

в) витрати на відрядження працівників, зайнятих збутом;

г) витрати на утримання основних засобів, інших матеріальних необоротних активів, пов'язаних зі збутом продукції (амортизація, ремонт, опалення, освітлення, охорона);

д) витрати на транспортування, перевалку і страхування готової продукції, транспортно-експедиційні та інші послуги, пов'язані з транспортуванням продукції відповідно до умов договору поставки.

Серед інших операційних витрат слід виокремити:

а) собівартість реалізованих виробничих запасів;

б) сумнівні (безнадійні) борги та втрати від знецінення запасів;

в) втрати від операційної курсової різниці (тобто від зміни курсу валюти за операціями, активами і зобов'язаннями, які пов'язані з операційною діяльністю підприємства);

г) витрати на обслуговування операційної оренди активів;

д) економічні санкції (штрафи, пені, неустойки)

Мета аналізу витрат на підприємстві полягає у визначенні резервів можливого зменшення витрат операційної діяльності внаслідок більш ефективного використання виробничого потенціалу підприємства [2].

Основними методами проведення аналізу витрат на підприємстві є: загальний аналіз, факторний аналіз, ретроспективний аналіз, перспективний аналіз, метод ABC, метод деталізації, горизонтальний аналіз, вертикальний аналіз - визначення структури підсумкових показників з виявленням зміни кожної позиції порівняно з попереднім періодом, нормативні моделі, порівняльний аналіз.

На нашу думку, для оптимізації операційних витрат на підприємстві слід передбачити проведення інноваційних заходів:

- впровадження нових технологій;

- поліпшення організації виробництва та праці;

- моніторинг внутрішнього та зовнішнього аудиту;
- застосування ресурсозберігаючої техніки;
- використання маловідходних технологій тощо.

В результаті ці заходи сприятимуть усуненню непродуктивних витрат і втрат, ліквідації браку, кращому обслуговуванню обладнання, посиленню контролю за зберіганням ресурсів, зменшенню частки управлінських видатків тощо.

Отже, аналіз операційних витрат на підприємстві дозволяє оптимізувати процес виробництва та надати повну аналітичну інформацію для його подальшого стратегічного розвитку.

Список використаних джерел:

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку (П(С)БО) 16 "Витрати" (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. Режим доступу до джерела: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00_2

2. Рокожиця А.Ю. Аналіз операційних витрат: стаття [Електронний ресурс]. Режим доступу до джерела: <https://chmnu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/07/Rokozhitsya-A.YU.-Ivata-V.V..pdf>

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ПОДАТКОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ: ВІТЧИЗНЯНА ПРАКТИКА

*Сухорукова А. Л., канд. наук з держ. упр., Гураль Г. А., магістр,
Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв*

В сучасних умовах розвитку системи оподаткування існує чимало невирішених питань, зокрема, оптимальність ставок, результативність адміністрування розрахунків з бюджетом, гармонізація податкового та фінансового обліку тощо. Зміни, що відбулися в структурі податкових відносин, потребують детального вивчення та аналізу. Саме тому питання податкового менеджменту та податкового планування як на підприємстві, так і в державі в цілому мають стратегічне значення.

Сьогодні система менеджменту є невід'ємним елементом будь-якої сфери економічних і суспільних відносин. З часу запровадження податкового кодексу спостерігається суттєве, проте нерівнозначне податкове навантаження на суб'єктів господарювання, що призводить до диспропорційних умов конкуренції. Особливого значення набуває впровадження в діяльність підприємств заходів щодо оптимізації податкових платежів, теоретичні та методичні засади яких визначає податкове планування [1].

Податковий менеджмент є складовою всієї податкової політики, як на рівні держави, так і на рівні підприємства. Він являє собою систему принципів і методів розробки та реалізації управлінських рішень, пов'язаних з вибором податкової системи, розрахунком податкових платежів, постійним контролем за їх здійсненням. Завданням податкового менеджменту є розробка податкової політики підприємства залежно від його економічної стратегії та напрямів